

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

M. Fab. Quintiliani Declamationes Undeviginti. M. Fabii Avi Et Calpurnii
Flacci Declamationes. Auctoris Incerti Dialogus De causis corruptae
Eloquentiae - Cvm Variorum Notis

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

CCLXXI. Ter fortis contra tertium fortem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12889

non potuit? Horret animus recordari, refugiunt cogitationes. Misera quid passa est! Nec sane in causa raptus, amor fuit: non propositum matrimonii, non cupiditas nuptiarum. Nihil horum cogitavit, qui nescit quam rapuisset.

CCLXXI.

Ter fortis contra tertium fortem.

Pauper & Dives inimici erant. Pauperi unus filius: diviti tres fortiter pugnaverunt, Pauperis filius, & unus ex divitis filius, è lege fortes armis contenderunt. Occisus est divitis filius. Iterum alter divitis filius, cum filio pauperis fortiter fecit: & de præmio dimicans, occisus est. Tertio bello quoque is qui residuus erat divitis filius, fortiter fecit: & idem ille pauperis filius. Dives prohibet filium pugnare: non parentem abdicat.

S E R M O.

Prima illa communis omnibus fere ex abdicatione pendentibus controversis quaestio, an utique necesse sit facere filio quicquid pater jusserit: in iis tamen controversis quibus de praesenti agitur non de praeterito. ¹ Duo enim genera scitis esse abdicationum; aut objicitur quare fecerit filius aliquid: aut objicitur quare non faciat. Asperius est illud genus abdicationum, ² in quo jam praeterit crimen, nec emendationem recipit. In hoc lenius versantur patres, & filii paulo liberius, ² in quo est emendationis locus.

D E C L A M A T I O.

ERgo non omnia necesse est facere liberis, quaecunque patres imperant: multa sunt quæ fieri non possunt: & ideo iudicium constitutum est adversus abdicantes, quoniam recipiebat natura; ut etiam patres aliquando aut errarent, aut injuste imperarent.

S E R M O.

¹ Duo enim genera scitis esse abdicationum.] Citavi antea locum è Quintiliano, lib. 7. cap. 5. huic omnino similem: Abdicationum (inquit) formæ sunt duæ. Una criminis perfecti: altera imperfecti. Illa semper asperam abdicantis actionem habet: immutabile est enim quod factum est. Hæc, ex parte

blandam & suadenti similem: mavult enim pater corrigere, quam abdicare. At pro filiis, in utroque genere summissam, & ad satisfaciendum compositam. Erodianus.

² In quo est emendationis locus.] Potius, emendationi. Gronovius.

S E R M O.

illis argumentis adjuvari solet hæc quaestio.

D E C L A M A T I O.

¹ Si imperes filio ut sententiam dicat, contra quam existimat: si testimonium jubeas dici ejus rei quam ignorat: si sententiam in senatu: hæc magis civilia & in medio posita, si ex nostra libertate argumenta repetenda sunt: si Capitolium me incendere jubeas, arcem occupare: licet dicere, Hæc sunt quæ fieri non oporteat.

S E R M O.

Secundo loco querimus, an abdicari possit, propter id quod facere vult è lege.

D E C L A M A T I O.

Postea videbimus jus istud: utrum tale sit, ut permittat mihi pugnare: an tale, ut jubeat etiam interimere. Si utor mea potestate, non debeo tamen incidere in pœnam hujus offensionis.

S E R M O.

Tertio hoc loco querimus illud, an pugnare viris fortibus etiam necesse sit. Hæc quoque quaestio in multis controversiis tractata est. Secundum nos erit scriptum legis.

D E C L A M A T I O.

Si plures fortiter fecerint, de præmio armis contendant. Jubemur pugnare: cogimur etiam, si ego noluerò. Hoc unum acturi sumus, ut me adversarius timere putet. At enim de præmio jubet contendere: & si præmium remittitur, non est necessaria pugna. At id ipsum lex complexa est, ne præmium remittatur, cum de præmio contendere armis jubet.

S E R M O.

1 Si imperes.] Et hæc sermonis esse videntur. Pithæus,

S E R M O.

Post hæc dicemus, Domi etiam honestam esse hanc contentionem: adjuvabimus propositionem nostram, ipsius patris iudicio.

D E C L A M A T I O.

Primo filio pugnare permisisti. Iterum quanvis experimentum triste, ¹ quod nunc maxime mihi oppones, jam haberes, pugnare tamen permisisti. Quid est cur de me pessime sentias? Omnis abdicationis causa ex timore tuo pendet. Et est quidem istud inconsultum, & sibi repugnans, abdicari filium indulgentia patris: & aliquem carere liberis, orbitatis metu. Verum hanc quoque detrahere tibi sollicitudinem volo. ² Erat illud ³ quod à bono patre & à pio dici posset etiam si periculosum sit, tanti est mihi, non tam me ducit gloria militaris, nec fama victoriæ: vindicandi mihi fratres sunt. An ego, qui paulo ante arma (ignoscat patria, ⁴ ignoscant leges) minore sacramento tuli, & contra hostes sine respectu meo sanguinisque pugnavi: ubi mihi vindicandi sunt fratres, & duo fratres, non pugnabo: non vel discrimen vitæ subibo? ego accederem tuo consilio, si timerem. Sed multa sunt quæ me faciant fortiorem. Ante omnia adversarius jam fatigatus est: cogita quotiens pugnaverit: non dico ⁵ quid fecerint hostes: non inde ceciderunt fratres mei. Fortiorem me faciet melior conscientia: fortiorem me faciet & causa pugnæ. Ille pro præmio pugnaturus est, quod jam bis accepit: ego pugnatu-

¹ Quod nunc maxime mihi oppones.] Scripsit opinor auctor: quod cum maxime mihi opponis. Gronovius.

² Erat illud.] Erat, & Fuit, verba sunt quibus aliquem vita defunctum significabant. Pithæus.

³ Quod à bono patre & à pio.] Legendum: Erat illud, quod bono patri & pio dici posset: Etiam si periculosum sit, tanti est mihi. Sunt enim verba filii ad patrem, non patris ad filium. Tanti est mihi, tamen operæ pretium est. Ne cum Æro-

dio facias: Non tanti est præmium. Gronovius.

⁴ Ignoscant leges minores.] Lego & distinguo, ignoscant leges) minore sacramento tuli & contra hostes, &c. Pithæus.

⁵ Quid fecerint hostes.] Fortasse: Non dico, quid fecerim in hostes. non inde ceciderunt fratres mei. Ut benesperes de mea pugna eventu, non allegabo apud te, quæ adversus hostes dedi fortitudinis specimina: nam ab illis quoque fratres victores redierunt. Gronovius.

gnaturus sum pro fratribus, pro pietate. Fortiorem me faciet & fortuna. Solet fatigari: solet, postea quam nimium indulgit, in fine deficere. Facit me fortiorem etiam usus quidam: pugnans illum sæpius vidi. Scio quid maximum fratrem meum fefellerit: quomodo is qui secundo loco pugnabat, deceptus sit. Illud autem plusquam verendum & erubescendum nobis est: pauper pugnare filium suum non vetat. Quantum tu adjicis illi animi, quod times? sed forsitan & incautiorem illum faciat hæc ipsa fiducia. Illud scio, favebit pugnanti mihi populus: scio futurum ut Dii immortales stent pro mea parte. Non solus mihi stare videbor: habebo in commilitio fratrum meorum animas. Si quid est in animo prælagii, si quid in mente ipsa spei, concipio victoriam: neque aliunde hæc pertinacia venit: non precibus tuis, non minis terreor. Alioqui quid agis abdicando me, nisi ut non pugnem incolumi rerum mearum statu? cogitabo de victoria, cogitabo de vindicta. Si vero cum hac me infamia dimittis, jam nunc dico, arma dimittam.

CCLXXII.

Orbata proditrix.

² QUI CONSILIA PUBLICA NUNTI AVERIT, CAPITE PUNIATUR. Ad colligendum filii corpus nocte processit mater. Comprehensa ab hostibus, & torta, indicavit auxilia venire. Quibus oppressis, de vinculis effugit, & nuntiavit cuniculum agi. Oppressis hostibus, rea est quod consilia publica nuntiaverit. C. D.

S E R M O.

Potior in hac causa controversia, quam lis est. Lis enim circa unum factum versatur: in qua illæ sunt quæstiones, an hoc enuntiare sit: an etiam si hoc est enunciare, quisquis enuntiavit, puniendus sit: an hæc punienda, quod enuntiaverit. Cæteræ vero controversiæ, majorem cumulum habent: occisum præsidium, & oppressus

¹ Incautiorem illum.] Vet. cod. illudi. Pithœus.

² Qui consilia publica nuntiaverit.] Lege & his & mox, enuntiaverit. Gron.